Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) GARBARSKA 7—2.

Nr. Wilno, dnia 6 września 1935 r.- 1353.-

Treść numeru:

x

x x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Dr.G.Rutenberg o ustosunkowaniu się prof.Schueckinga względem sprawy wileńskiej .W związku ze śmiercią b.sędziego Trybunału Haskiego prof.Schueckinga dr.G.Rutenberg zamieszcza na łamach "L.Aidasa" Nr.201 z 3.IX.1935 r. artykuł o ustosunkowaniu się prof.Schueckinga względem sporu polsko-litewskiego oraz kwestji wileńskiej.

Prof.Schuecking - pisze dr.Rutenberg - sprawę wileńską omawia w dwóch dziełach: 1/"Das Voelkerrechtliche Institut der Vermittlung"/"Instytut Uzgodnienia Prawa Międzynarodowego"/,wydanem w r.1920 w Chrystjanji; 2/"Die Satzung der Voelkerbundes" /"Pakt Ligi Narodów"/. W pierwszem dziele prof.Schuecking podaje fakty dotyczące sporu polsko-litewskiego do 1920 r., stwierdzając, iż pierwsza część sporu została szczęśliwie załatwiona w umowie suwalskiej z dn. 7.X.1920 r. Jednak w dwa dni później - pisze autor dzieła - w dn.9 października Polacy przemocą pogwałcili umowę suwalską, okupując Wilno. Po pogwałceniu umowy suwalskiej przedstawiciel Litwy całkiem słusznie zażądał na posiedzeniu Rady Ligi Narodów zwołania plenarnego posiedzenia Ligi w celu omówienia sprawy zastosowania względem Polski sankcyj przewidzianych w art.16 paktu Ligi Narodów. Chociaż przewodniczący Rady Leon Bourgeois był bardzo przejęty wiadomością o pogwałceniu umowy suwalskiej, jednakże Rada Ligi Narodów odrzuciła wniosek Litwy. Zamiast zastosowania względem Polski sankcyj przewidzianych w artykule 16-tym paktu,Liga Narodów wkroczyła na drogę niefortunnego pośrednictwa.

W dalszym ciągu prof.Schuecking opisuje kolejne fazy pośredniczenia Ligi Narodów, a mówiąc o projekcie Hymansa, stwierdza, iż projekt ten miał na celu związanie Litwy z Polską w zakresie polityki zagranicznej,spraw militarnych oraz gospodarczych. Projekt ten rząd litewski całkiem słusznie odrzucił. Wobec tego Rada Ligi Narodów w dn.13 stycznia 1922 r. powzięła rezolucję stwierdzającą, iż akcja Ligi w sprawie wileńskiej nie powiodła się. Jednocześnie Rada Ligi stwierdziła, iż nie uzna rozstrzygnięcia tej kwestji, któreby nie wypływało z wzajemnego porozumienia lub też założenia uzgodnionego z Radą. Polska, nie zważając na tę rezolucję i opierając się na zainscenizowanych w Wilnie wyborach, w których brał udział wyłącznie żywioł polski - ośmieliła się w drodze ustawy poprostu przyłączyć Wileńszczyznę do Polski.

Oto do jakiej słusznej konkluzji - pisze dr.Rutenberg - dochodzi prof.Schuecking w sporze polsko-litewskim.

W drugiem swem dziele prof.Schuecking, komentując wraz z dr. Wehbergiem pakt Ligi Narodów, w objektywny sposób naświetla sprawę konfliktu wileńskiego.-

Kronika.

Konferencja Ententy Prasowej państw bałtyckich .Prasa kowieńska /z 3.IX-1935/:Dn.2 września w Tartu zakończyła swe obrady konferencja komisji Ententy Prasowej państw bałtyckich. Litwę reprezentował współpracownik "Liet.Aidasa" Griczius-Ivosza. /K/-

Konferencja duchownych państw bałtyckich .Prasa kowieńska /z 3.IX.1935/:Na dzień 4 września wyznaczona jest wTallinie konferencja przedstawicieli kościołów ewangelickich państw bałtyckich. W konferencji weźmie udział 20 duchownych estońskich oraz 10 delegatów Szwecji, Finlandji, Łotwy i Litwy. Litwę reprezentuje dr.Yczas.- /K/-

Kronika dyplomatyczna .Elta /z 3.IX.1935/ donosi z Paryża, iż w dn.31 sierpnia premjer Laval przyjął odjeżdżającego do Kowna nowozamianowanego przy rządzie litewskim posła francuskiego p.Dulong. Poseł Dulong przybył już do Kowna i złożył listy uwierzytelniające prezydentowi Państwa.

Do Kowna przybył także nowy poseł szwedzki Johansen. Dn.2.IX przybył do Kowna poseł finlandzki Palin oraz powrócił z urlopu poseł włoski Amadori.

Nadto poseł litewski w Pradze Turauskas po kilkudniowym pobycie w Kownie powrócił do Czechosłowacji. /A-14/-

Prasa kowieńska /z 4.IX.35/ donosi, iż nowy minister pełnomocny Litwy w Brazylji p.Auksztolis w dn.27 sierpnia złożył listy uwierzytelniające na ręce prezydenta Brazylji. /A-14/-

S k ł a d t y m c z a s o w e g o z a r z ą d u ś w i a t o w e g o Z w i ą z k u L i t w i n ó w .Prasa kowieńska /z 4.IX. 1935/:W tych dniach ukonstytuował się tymczasowy zarząd utworzonego w czasie konferencji światowej Litwinów światowego związku Litwinów. W skład zarządu wchodzą: prezes R.Skipis, I-szy wiceprezes red.Szimutis, II-gi wiceprezes prof.Ślężeviczius, skarbnik kanonik Steponaitis, sekretarz dr.Leimonas oraz członkowie zarządu red.Vitaitis, prof.F.Kemeżys, docent K.Paksztas, Bułaitis /Anglja/ i Kalnenas. /D-8/-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ
I ŻYCIE SPOŁECZNE.

J e s z c z e o r o z r u c h a c h c h ł o p s k i c h ."Liet. Aidas" Nr.202 z 4.IX.1935 r. zamieszcza artykuł wstępny p.t."Ich prawdziwe oblicze, w którym raz jeszcze omawia sprawę zajść chłopskich.

Stwierdzając na wstępie, iż jeszcze żadne rozruchy nie przyczyniły się do polepszenia sytuacji ludności, pismo wskazuje na metody, jakiemi posługiwali się inspiratorzy rozruchów. Przedewszystkiem nawoływali oni do niedostarczania do miast produktów spożywczych, nie biorąc pod uwagę tego, że miasto jest dla produktów rolnych jedynem naturalnem rynkiem zbytu. Agitatorzy"konfiskowali" produkty wiezione przez chłopów do miast, a jednocześnie nawoływali wieśniaków do niepłacenia podatków, czyli innemi słowy, burzenia Państwa. Przeciwko rozsądnym rolnikom, którzy nie chcieli wziąć udziału rozruchach zastosowano teror. Spokojni rolnicy proszą dziś władze o ochronę ich przed bandytami, wzniecającymi rozruchy. Mogą być oni spokojni - pisze "L.Aidas" - iż wieś zostanie oczyszczona z elementu wzniecającego rozruchy i wytwarzającego w ten sposób niebezpieczeństwo dla kraju. Rząd nie byłby prawdziwym rządem, gdyby pozwolił na szerzenie się bandytyzmu.Jednakże ludność winna współdziałać z władzami. Społeczeństwo litewskie winno publicznie potępić podobne objawy bandytyzmu i odgrodzić się od nich, aby nikt nie mógł być wprowadzany w błąd, iż chodzi tu o walkę i obronę interesów gospodarczych. O sprawy rolników rząd zawsze się troszczy i zawsze chętnie wysłucha wszelkich postulatów rolników. /C-5/2/-

K r o n i k a .

R e k o n s t r u k c j a r z ą d u w L i t w i e .Radjo Kowieńskie /z 6.IX.1935/ donosi /Elta/, iż dn.5 września gabinet Tubelisa złożył dymisję. Prezydent Republiki dymisję przyjął i powierzył utworzenie nowego rządu dotychczasowemu premjerowi Józefowi Tubelisowi.

Tubelis utworzył nowy rząd w dawnym składzie z tą jednak zmianą, iż na stanowisko ministra Spraw Wewnętrznych zamiast płk.Rustejki powołany został podpułk.Czaplikas.

Premjer Tubelis w rozmowie z przedstawicielami prasy wyjaśnił, iż ta rekonstrukcja rządu przewidziana była już wiosną r.b.

/Podpułk.Czaplikas w ciągu szeregu lat aż do wejście w skład rządu był komendantem garnizonu wojskowego m.Kowna. - Red."Biul.Kow."/ /C-6/4/-

L i t e w s k a I z b a R o l n i c z a o z a j ś c i a c h c h ł o p s k i c h ."Liet.Aidas" Nr.202 /IX.1935/ zamieszcza obszerne oświadczenie lit.Izby Rolniczej, nawołujące rolników litewskich do stanowczego przeciwstawienia się akcji agitatorów, zmierzających do wzniecenia zamieszek w Litwie. /C-5/2/-

Z j a z d p r e z e s ó w Z w i ą z k u N a r o d o w c ó w . Prasa kowieńska /z 4.IX.1935/:Dnia 2 września w gmachu "Pażanga" w Kownie odbył się ponowny zjazd prezesów powiatowych oddziałów Zw. Narodowców. Premjer Tubelis na zjeździe wygłosił sprawozdanie o sprawach bieżących, poczem udzielał odpowiedzi na pytania delegatów prowincjonalnych.-

P o d e j r z a n e p o ż a r y .Prasa kowieńska /z 4.IX.1935/: W noc na 1 września spłonęły zabudowania majątku Penkiny gm.olwickiej, pow.wyłkowyszkowskiego. Właścicielką majątku jest Żydówka Rosenbergowa.

W dn.3 września wybuchł pożar mostu drewnianego na szosie w Lejbiszkach o 7 km. od Wiłkomierza. Pożar ugaszono, lecz most ucierpiał. W czasie akcji ratowniczej znaleziono pod mostem beczkę napełnioną materjałem łatwopalnym.

U k a r a n i e 5 - c i u w ł o ś c i a n .Prasa kowieńska /z 4. IX.1935/:Komendant wojenny m.Kowna ukarał jeszcze 5-ciu wieśniaków za agitację i wzniecanie niepokojów. Nadto pismo "Suvalkietis" w dn.1 września zostało skonfiskowane.-

N o m i n a c j e w w o j s k u .Prasa kowieńska /z 3.IX.1935/: Dowódcą oddziału samochodów pancernych został mianowany podpułkownik Sztabu Generalnego Sidabras, zaś prezesem komitetu organizacji technicznej intendentury płk.Acus-Acukas.

Kapitan 3-go pułku piechoty Milauskas został przeniesiony do rezerwy, zaś kapitan intendentury Czerniauskas zdymisjonowany.

F u n d u s z z ł o t a i w a l u t n a d z i e ń 1 - s z y w r z e ś n i a 1 9 3 5 r .Prasa kowieńska /z 3.IX.1935 r./:Fundusz złota Banku Litewskiego na dzień 1 września r.b. wynosi 36,81 miljonów litów, walut zagranicznych 5,15 milj.lt. Dyskonto i pożyczki wynoszą 94,32 milj.lt., zaś banknoty w obiegu - 93,18 milj.lt. Pokrycie banknotów w złocie wynosi 39,5%, zaś w złocie i walutach zagranicznych - 45%.-

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH.

K r o n i k a .

N o w e s z y k a n y k o ś c i e l n e ."Dzień Polski" Nr.153 /IX.1935/ donosi, iż 1-go września r.b. w dniu otwarcia roku szkolnego w gimnazjum polskiem w Poniewieżu miało się odbyć o godz.9-tej rano doroczne uroczyste nabożeństwo w kościele o.o.marjanów. Gdy polska młodzież szkolna wraz z personelem nauczycielskim zgromadziła się przed godz.9-tą w kościele, zaś ksiądz prefekt udał się do zakrystji, okazało się, że zakrystja jest zamknięta. Po półgodzinnem bezowocnem oczekiwaniu młodzieży wypadło powrócić do szkoły.

Na uwagę zasługuje fakt, iż tegoż dnia w Poniewieżu w katedrze odbyło się nabożeństwo w związku z otwarciem roku szkolnego dla szkół litewskich, że całe miasto w dniu tym znajdowało się pod wrażeniem inauguracji nowego roku szkolnego i że wreszcie władze kościoła o.o.marjanów, gdzie się miało odbyć nabożeństwo polskie, powiadomione były o tem na trzy dni wcześniej.-

Z j a z d X - t e j m a t u r y g i m n a z j u m p o l s k i e g o w K o w n i e ."Dzień Polski" Nr.154 /IX.1935/: W dniu 14 września odbędzie się w Kownie zjazd X-tej matury polskiego gimnazjum im.Mickiewicza. W czasie zjazdu odbędzie się składkowa herbatka koleżeńska w lokalu Zjednoczenia Studentów Polaków Uniwersytetu Witolda Wielkiego. Listę uczestników herbatki prowadzi J.Leonowicz /Kowno, Duonelaitisa 46/.-

S p r o s t o w a n i e w s p r a w i e p o g ł o s e k o u d z i a l e P o l a k ó w l i t e w s k i c h w k o n f e r e n c j i m n i e j s z o ś c i o w e j ."Dzień Polski" /z 3.IX. 1935/ ze źródeł miarodajnych dowiaduje się, iż zamieszczona na łamach "Sekmadienis" wiadomość o rzekomem wysłaniu przez mniejszość polską w Litwie delegatów na kongres mniejszościowy, jest niezgodna z prawdą.-

VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ W WILNIE.

"V i l n i a u s R y t o j u s" o p .W a n d z i e P e ł c z y ń s k i e j i o p i n j i p .r e k t o r a U n i w e r s t y t u S t e f a n a B a t o r e g o ."Vil.Rytojus" Nr.70 /IX.1935/ we wzmiance p.t. "Pan rektor się myli" stwierdza, iż w agitacji przedwyborczej, prowadzonej w sposób rodzinny usiłuje się wykorzystać także kwestję litewską. "Kur.Wileński" zamieścił wywiad swej współpracowniczki z rektorem Uniwersytetu Wileńskiego na temat kandydatury p.Wandy Pełczyńskiej.P.rektor m.in.oświadczył: "Samodzielnej polityki tu, w Wilnie nie możemy prowadzić, lecz musimy szukać porozumienia z Litwinami, by na przyszłość ułatwić naszemu rządowi rozstrzygnięcie kwestji polsko-litewskiej. P.Pełczyńska dobrze rozumie doniosłość tego zagadnienia, co już dowiodła w swoim artykule, wydrukowanym na łamach "Gazety Polskiej" w roku ub."

"Nie chce nam się wierzyć - pisze "Vil.Ryt." - by p.rektor popierał artykuły p.Pełczyńskiej na temat Wileńszczyzny, drukowane w zeszłym roku w "Gazecie Polskiej". W artykułach tych autorka nawypisywała różne rzeczy zmyślone, a nawet denuncjacje o Litwinach wileńskich. A więc p.Pełczyńska nie naprawia kwestji stosunków polsko-litewskich, lecz ją psuje. To też p.rektor myli się, ceniąc wysoce artykuły p.Pełczyńskiej o Litwinach".-